

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců Mgr. Michala Bobka a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **Ing. M. B.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 9. 2022, č. j. 6 A 39/2022 - 44,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce se bránil u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) proti rozhodnutí, jímž mu předseda České advokátní komory neurčil advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby z důvodu nadužívání práva na bezplatnou právní pomoc ze strany žalobce. Žalobce současně požádal o osvobození od soudních poplatků „ze sociálních důvodů“.

[2] Městský soud žalobce od soudních poplatků neosvobodil. Shledal, že žalobce věrohodně a úplně netvrdil a nedoložil své poměry. Z žalobcových tvrzení totiž vyplynulo, že veškeré jeho základní výdaje pokryje měsíční příjem ve výši 4 368 Kč. To soud nepovažoval za reálné. Žalobcovu žádost proto zamítl.

[3] Toto usnesení zrušil Nejvyšší správní soud (dále „NSS“) rozsudkem ze dne 20. 7. 2022, č. j. 10 As 170/2022 - 17 a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení. S odkazem na názor vyslovený v rozsudku rozšířeného senátu NSS ze dne 24. 9. 2008, č. j. 1 As 63/2008 - 34, uvedl, že městský soud pochybil, pokud měl pochybnosti o stěžovatelských tvrzeních, ale neumožnil mu podrobněji tvrdit a prokázat výši jeho nezbytných měsíčních výdajů.

[4] Usnesením ze dne 20. 9. 2022, č. j. 6 A 39/2022 - 44, městský soud návrh žalobce na přiznání osvobození od soudních poplatků opětovně zamítl. Konstatoval, že i přes výzvu soudu k doložení svých majetkových poměrů žalobce neunesl břemeno tvrzení a břemeno důkazní. Městský soud shledal rozpory v předložených údajích. Považoval za nevěrohodné, aby veškeré základní osobní výdaje žalobce, kromě výdajů spojených s bydlením, pokryl měsíčním příjmem ve výši cca 3 200 Kč. Žalobce navíc neprokázal ani to, že není schopen si prostředky sám opatřit. Od roku 2003 je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání na úřadu práce. Netvrdí, že by si práci sám aktivně hledal, přičemž aktuální míra nezaměstnanosti v místě bydliště stěžovatele je velmi nízká. Rovněž netvrdí, že by měl jakékoli zdravotní komplikace znemožňující získání zaměstnání. Není rovněž vysokého věku. Je vysokoškolsky vzdělán.

[5] Žalobce (stěžovatel) podal dne 1. 10. 2022 kasační stížnost proti usnesení o neosvobození od soudních poplatků. V ní namítl nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí spočívající v nedostatku důvodů. Dále zpochybnil závěr o nesrovnatelnostech v jeho tvrzeních s ohledem na nesprávný výpočet příjmů žalobce a započítání plateb za energie. K možnosti získat práci uvedl, že je uchazečem o zaměstnání, plní k tomu podmínky stanovené zákonem č. 435/2004 Sb. Jeho zdravotní stav by se zkoumal v rámci vstupní lékařské prohlídky. Pokud mu však pracovní příležitost nikdo nenabídne, jeho zdravotní omezení nikdo nezkoumá.

[6] Stěžovatel požádal o osvobození od soudních poplatků v kasačním řízení. Požádal také o ustanovení zástupce.

[7] K žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků v řízení o kasační stížnosti NSS uvádí, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Usnesení městského soudu o neosvobození stěžovatele od soudních poplatků, proti němuž kasační stížnost směřuje, nepochybně je takovým procesním rozhodnutím. Stěžovatele tedy v tomto řízení netíží poplatková povinnost. Není proto zapotřebí rozhodnout o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků.

[8] Obdobné závěry dovodil rozšířený senát i ve vztahu k povinnosti být v řízení o kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí zastoupen advokátem (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Stěžovatel tudíž nemusí být v tomto řízení zastoupen advokátem. V této věci zjevně ani stěžovateli není zastoupení třeba: kasační stížnost je jasně formulovaná. Stěžovatel nijak

pokračování

nedal najevo, že by nevěděl, jak se proti usnesení městského soudu bránit. O ustanovení advokáta se stěžovatel zmínil jen proto, že si nebyl jist, zda mít advokáta není formální povinnost. Ta jej však v tomto případě netíží a není ani k ochraně jeho práv zapotřebí.

[9] NSS následně posoudil kasační stížnost. Konstatoval, že je přípustná. Přezkoumal proto napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti. Neshledal přitom vady uvedené v § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Předně nelze přisvědčit stěžovateli, že je napadené usnesení nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Z judikatury plyne, že nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů je založena na nedostatku důvodů skutkových, o něž soud opírá své rozhodovací důvody, nikoliv na dílčích nedostatcích odůvodnění soudního rozhodnutí (např. rozsudek NSS ze dne 4. 12. 2003, čj. 2 Ads 58/2003 - 75, č. 133/2004 Sb. NSS). Aby tedy bylo rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být patrné, jaký skutkový stav vzal správní soud za rozhodný, jak uvážil o pro věc zásadních a podstatných skutečnostech, resp. jakým způsobem postupoval při jejich posuzování, proč považuje právní závěry účastníků řízení za nesprávné a z jakých důvodů považuje pro věc zásadní argumentaci účastníků řízení za lichou (viz například rozsudky NSS ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004 - 62, ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008 - 75, ze dne 21. 5. 2015, č. j. 7 Afs 69/2015 - 45).

[12] Těmto požadavkům napadené usnesení dostalo. Z jeho odůvodnění je patrné, jaké skutečnosti vzal městský soud za rozhodné a jaké důvody jej vedly k jím dosaženému závěru. Nesouhlas stěžovatele s odůvodněním a závěry napadeného usnesení přitom nezpůsobuje jeho nepřezkoumatelnost (viz např. rozsudky NSS ze dne 12. 11. 2013, č. j. 2 As 47/2013 - 30, či rozsudek NSS ze dne 29. 4. 2010, č. j. 8 As 11/2010 - 163).

[13] Pokud jde o další námitky, NSS na úvod uvádí, že městský soud v novém řízení dostal své povinnosti poučit žalobce, jak má svá tvrzení ohledně majetkových poměrů prokázat, aby v řízení neutrpěl újmu (srov. rozsudek NSS ze dne 24. 9. 2008, čj. 1 As 63/2008 - 34). Nesplnění této povinnosti bylo v předchozím řízení důvodem, pro které NSS zrušil původní usnesení o neosvobození stěžovatele od soudních poplatků rozsudkem ze dne 20. 7. 2022, č. j. 10 As 170/2022 - 17. Městský soud přitom dospěl k opětovnému závěru, že žalobce neunesl břemeno tvrzení a břemeno důkazní doložit věrohodným způsobem své majetkové poměry.

[14] Závěru městského soudu, že je na účastníku řízení, aby tvrdil a věrohodně prokázal nedostatek prostředků k úhradě soudních poplatků, nemůže NSS než přitakat (srov. bod 20 usnesení rozšířeného senátu ze dne 24. 8. 2010, čj. 1 As 23/2009 - 95, č. 2163/2011 Sb. NSS). Městský soud správně uvedl, že soud není povinen zjišťovat z úřední povinnosti účastníkovy majetkové a výdělkové poměry (viz rozsudek NSS ze dne 25. 1. 2005, čj. 7 Azs 343/2004 - 50, č. 537/2005 Sb. NSS).

[15] NSS se nicméně neztotožnil se závěrem městského soudu, že údaje, které žalobce soudu předestřel v prohlášení ze dne 17. 5. 2022, se liší od údajů uvedených dne 6. 9. 2022. Městský soud stěžovateli v bodě 16 napadeného usnesení vytýká, že až po poučení soudu oznámil zbylou částku na živobytí ve vyšší výši, než sdělil dříve. Tento závěr však není správný. Ačkoli stěžovatel skutečně ve formuláři nevyplnil kolonku částky příspěvku na bydlení, z obsahu spisu je zřejmé, že jako přílohu formuláře stěžovatel dodal potvrzení o čerpání této dávky. Výše tohoto příspěvku přitom odpovídá tvrzením stěžovatele sděleným soudu dne 6. 9. 2022.

[16] Celkový závěr městského soudu nicméně přesto ob stojí. Jak totiž městský soud uvedl dále v bodě 16 napadeného usnesení, závěr o celkové nevěrohodnosti byl založen rovněž na tvrzeních stěžovatele a poskytnutých dokumentech, v nichž městský soud shledal nesrovnalosti týkající se skutečných nákladů. NSS nyní neshledal důvod zpochybnit tento závěr městského soudu. Předně se nelze bez dalšího ztotožnit s tvrzením stěžovatele, že SIPO obsahuje platby za energie a služby spotřebované v bytě, zatímco nájemní smlouva platby za energie a služby spotřebované ve společných prostorách domu. Jak totiž plyne ze stěžovatelem poskytnutých dokumentů, částka obsažená v nájmu, jak je rozepsaná v předložené nájemní smlouvě z roku 2010, obsahuje jak platby za plyn, tak platby za elektřinu, a to v celkové výši 600 Kč. Tato částka přibližně odpovídá pravidelným měsíčním platbám hrazeným v současné době stěžovatelem prostřednictvím SIPO. Pokud navíc stěžovatel v kasační stížnosti uvádí, že „dnes už platí smlouva nová“, NSS konstatuje, že tuto novou smlouvu stěžovatel městskému soudu nezaslal, ani se o ní nezmiňoval, a to ačkoli byl vyzván k přesnému uvedení a doložení svých nákladů a za tím účelem poučen.

[17] NSS proto nevidí důvod zpochybnit skutkový závěr městského soudu, že stěžovatel neunesl břemeno tvrzení a břemeno důkazní doložit věrohodným způsobem své majetkové poměry. Navíc nezbyvá než připomenout, že v rámci posuzování žádosti o osvobození od soudních poplatků soud posuzuje *celkovou (ne)věrohodnost* stěžovatelem uváděných tvrzení o jeho majetkových poměrech. Není úkolem správních soudů procházet (a ani povinností žadatele předkládat) každou účtenku.

[18] NSS pak především neshledal důvod ke zpochybnění závěru městskému soudu, podle něhož se v případě stěžovatele nejedná o osobu, která není objektivně schopna soudní poplatek zaplatit z důvodu, že si nemůže prostředky sama opatřit. Městský soud předně vyšel ze správných závěrů judikatury, podle níž lze osvobození od soudních poplatků přiznat pouze osobě, která není schopna poplatek zaplatit a nemá jinou možnost, jak se domoci svých práv než cestou soudního řízení (např. rozsudky NSS ze dne 3. 2. 2010, č. j. 3 As 28/2009 - 147, ze dne 10. 4. 2017, č. j. 85/2017-15, a ze dne 21. 8. 2019, č. j. 2 As 161/2019 - 22, jakož i nálezy Ústavního soudu ze dne 3. 2. 2016, sp. zn. I ÚS 311/16). Přihlédl přitom ke konkrétním možnostem žadatele obstarat si finanční prostředky, jak tato judikatura vyžaduje.

[19] Ačkoli městský soud stěžovatele usnesením ze dne 29. 8. 2022, č. j. 6 A 39/2022 - 32, vyzval, aby uvedl, z jakých důvodů není výdělečně činný a tyto důvody doložil, stěžovatel se omezil na obecné konstatování, že odpověď nezná, protože mu důvody potenciální

pokračování

zaměstnavatelé nesdělují. Za této situace je korektní závěr městského soudu, podle něhož okolnosti týkající se stěžovatele nejsou takové, aby si nemohl najít práci a uhradit soudní poplatek. Jednotlivé okolnosti totiž vzal městský soud i přes absenci tvrzení stěžovatele v úvahu, když ve svém rozhodnutí uvedl, že stěžovatel netvrdil, že mu v tom brání nějaká zdravotní komplikace, věk stěžovatele není příliš vysoký, má vysokoškolské vzdělání, v místě jeho bydliště je rekordně nízká nezaměstnanost, přičemž stěžovatel je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání již od roku 2003. Námitka stěžovatele, že by nemělo být zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků odůvodněno pouze nízkou mírou nezaměstnanosti, tudíž není relevantní. Stejně tak není bez dalšího rozhodující, zda stěžovatel plní podmínky uchazeče o zaměstnání podle zákona č. 435/2004 Sb. Za důležité totiž v tomto směru považuje NSS taktéž fakt, na který upozornil městský soud v bodě 24 napadeného usnesení, že již v jiných věcech stěžovatele dospěly správní soudy k závěru, že se stěžovatel nesnaží využít další možnosti zvýšení příjmu vlastní prací (rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 21. 6. 2018, č. j. 52 Ad 14/2017 - 28, a rozsudek NSS ze dne 21. 6. 2018, č. j. 4 Ads 111/2018 - 45). Námitku, že by prostředky získané ze zvýšeného příspěvku na živobytí nemohl použít na soudní poplatky, přitom nepovažuje NSS za relevantní. Uvedená skutečnost a další zmíněné okolnosti totiž vypovídají o obecném přístupu stěžovatele, pokud jde o jeho snahu opatřit si dostatečné prostředky prací. V tomto kontextu – a s ohledem na evidenci stěžovatele jako uchazeče o zaměstnání již od roku 2003 – se konečně nezdají přiléhavá ani jeho tvrzení, že pokud stěžovateli práci nikdo nenabídne, jeho zdravotní stav nikdo nezkoumá.

[20] Z výše uvedených důvodů dospěl NSS k závěru, že nebyly naplněny tvrzené důvody kasační stížnosti, a proto ji podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[21] Současně v souladu § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. a NSS nepřiznal stěžovateli právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť v něm neměl úspěch. Pokud jde o žalovaného, ten účastníkem řízení o této kasační stížnosti nebyl, neboť napadeným usnesením městský soud rozhodoval výlučně o procesních právech stěžovatele.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. listopadu 2022

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu